

W obliczu krytycznych wyborów :
Przyszłe bezpieczeństwo dostaw na
konkurencyjnym rynku gazu ziemnego

Opracował:

Jean-Marie DEVOS, Sekretarz Generalny EUROGAS

Spis treści:

- 1) Wprowadzenie: pamiętny rok 2006. Co dalej?**
- 2) Krótka prezentacja Eurogas**
- 3) Główne trendy na światowym rynku gazu**
- 4) Główne trendy na rynku gazu – spojrzenie na Europę**
- 5) Rozwój wewnętrznego unijnego rynku gazu, zwiększającego bezpieczeństwo dostaw**
- 6) Budowa bezpieczeństwa dostaw na konkurencyjnym rynku gazu**
- 7) Wybrane wnioski : wzrost spójności działań i niezależności**

1) Wprowadzenie

Pamiętny rok 2006:

- **Wydarzenia w zimie – debata nad bezpieczeństwem dostaw**
 - **Stosunki z producentami**
 - **Dywersyfikacja**
 - **Solidarność i tworzenie rezerw**
- **Zielona księga energii**
- **Ocena sektora: jakiego przemysłu potrzebuje Europa?**
- **Sytuacja zewnętrzna i stosunki z producentami**

2007 : rok krytycznych wyborów

- **Strategiczny przegląd przyszłości energetycznej**
- **Partnerstwo UE-Rosja**

Wpływ globalnych warunków handlowych i geopolitycznych na sektor gazu ziemnego

- **Nowe warunki w sektorze energetyki i gazu ziemnego mają i mieć będą długoterminowy wpływ na organy władzy publicznej i przemysł**
- **Fakty:**
 - Rosnąca zależność Europy (zach.) od zewnętrznych źródeł dostaw (80% w 2030 r.)
 - Różnorodność źródeł dostaw - ograniczona (Rosja, Algieria, Norwegia, Katar, Libia, Iran, Egipt, itp.)
 - Oligopolistyczne tendencje wśród producentów
 - Bezpieczeństwo podaży a bezpieczeństwo popytu
 - Rola warunków geopolitycznych

Debata nt. polityki władz publicznych

- **Rosnące zaniepokojenie kwestiami bezpieczeństwa dostaw i zróżnicowania źródeł**
- **Koncentracja na "monitoringu UE", "solidarności", "rezerwach strategicznych" (rola grupy koordynacyjnej ds. gazu – Dyrektywa 2004/67/EC)**
- **Rosnące zainteresowanie/zaangażowanie władz publicznych w kwestie energetyczne (zarówno w zakresie "rynku wewnętrznego" jak i „polityki zewnętrznej” – potrzeba spójności**
- **Kto co robi? UE mówi jednym głosem, lecz istnieją napięcia między różnymi sposobami podejścia:**
 - krajowe-dwustronne
 - regionalne
 - wielostronne
- **Rosnący oligopolistyczny charakter produkcji a dialog z producentami**

Trendy w przemyśle

- **Potrzeba konkurencyjnych i silnych finansowo firm europejskich w stanowiących wyzwanie warunkach globalnych**
- **Firmy z Europy (zach.) muszą rozwijać się nie tylko w dziedzinie dystrybucji i obrotu, ale też działalności badawczo-eksploracyjnej**
- **Potrzeba stanowiącego oparcie, stabilnego otoczenia prawnego (kto będzie inwestować?)**
- **Potrzeba silnych i zróżnicowanych pakietów działań:**
 - Kontrakty długoterminowe będą podstawą działalności w dziedzinie gazu płynnego
 - Rozwój transakcji centralnych, transakcji typu spot itp.
 - Wzrost roli płynnego gazu ziemnego
 - Znaczenie posiadanych środków
 - Narzędzia zapewniające bezpieczeństwo dostaw (fizyczne i w umowach)
 - Terminale magazynowe i do gazu płynnego
- **Dostosowanie przemysłu: szeroka restrukturyzacja (np. fuzje i przejęcia...)**

2) EUROGAS TO FORUM I AMBASADOR EUROPEJSKIEGO PRZEMYSŁU GAZOWNICZEGO

Eurogas to stowarzyszenie non-profit z siedzibą w Brukseli

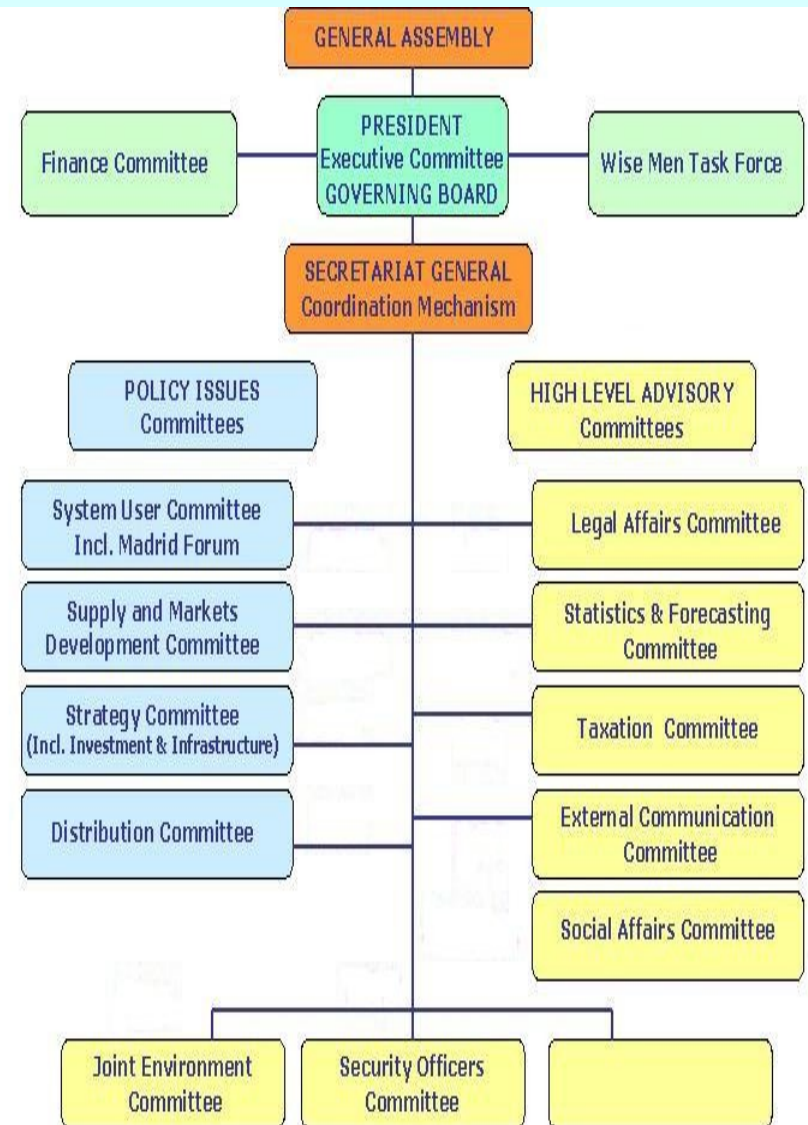
Członkowie:

- 26 przedsiębiorstw
- 13 federacji i stowarzyszeń krajowych zajmujących się dostawą, obrotem i dystrybucją gazu ziemnego oraz działaniami pokrewnymi, np. magazynowaniem i gazem płynnym

Cele:

Eurogas promuje:

- Rozwój przemysłu gazu ziemnego w Europie i wiedzę na jego temat
- Współpracę z przemysłem oraz dialog z władzami (np. instytucjami UE i innymi jednostkami)
- Sprawne funkcjonowanie wewnętrznego europejskiego rynku gazu
- Dialog z krajami produkującymi i tranzytowymi

3) Główne trendy na światowym rynku gazu

Główne trendy na światowym rynku gazu

- Wzrost zapotrzebowania na energię na świecie
-> + 50% do 2030 r. (IEA)
- Oczekiwane większe tempo wzrostu dla gazu niż dla ropy i węgla; od 2020 r. gaz drugim najważniejszym paliwem
- PRODUKCJA ENERGII ELEKTR. = główny czynnik rosnącego popytu na gaz
 - Niepewne perspektywy w zakresie cen gazu; wykorzystanie źródeł odnawialnych i energii jądrowej – efektywność energetyczna

Trendy światowe : Zapotrzebowanie na energię pierwotną (Mtoe)

	1971	2003	2010	2020	2030	2003 2030
Coal	1.439	2.582	2.860	3.301	3.724	1,4%
Oil	2.446	3.785	4.431	5.036	5.546	1,4%
Gas	895	2.244	2.660	3.338	3.942	2,1%
Nuclear	29	687	779	778	767	0,4%
Hydro	104	227	278	323	368	1,8%
Biomass and waste	683	1.143	1.273	1.454	1.653	1,4%
Other renewables	4	54	107	172	272	6,2%
Total	5.600	10.722	12.388	14.402	16.272	1,6%

Source: IEA, World Energy Outlook 2005, p.82 (Reference Scenario)

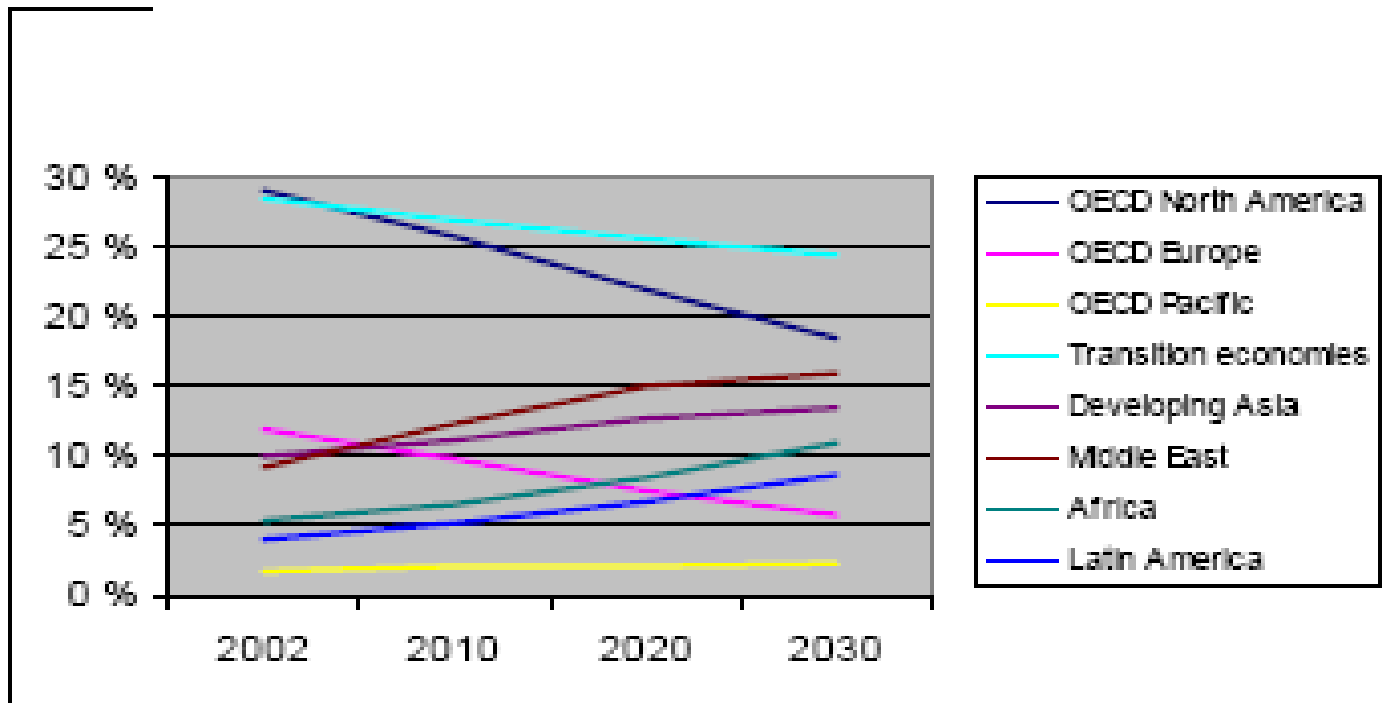
Zasoby gazu ziemnego są wystarczające...

- Współczynnik R/P: 60-65 lat w oparciu o potwierdzone rezerwy gazu
-> dla ropy – współczynnik R/P 40 lat
- Współczynnik R/P: 100 lat w przypadku potwierdzenia nieodkrytych jeszcze rezerw
- Największy wzrost produkcji oczekiwany jest na Bliskim Wschodzie

... lecz skoncentrowane są w kilku regionach, głównie w Rosji i na bliskim wschodzie

Produkcja gazu według regionów

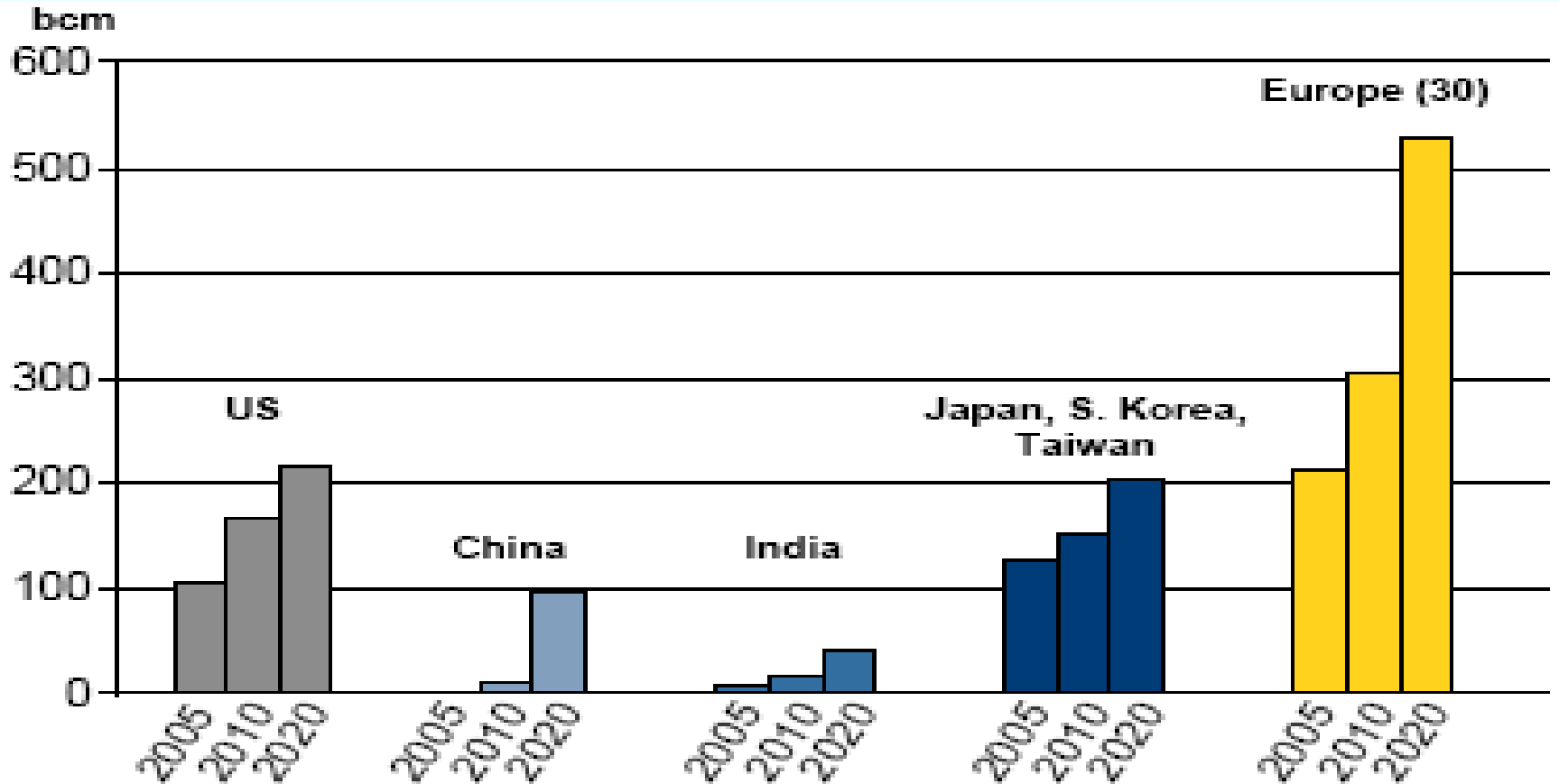

Source: IEA, *World Energy Outlook 2004*

Rosnące potrzeby importowe ożywią handel międzynarodowy. Konkurencja wzrośnie.

Zapotrzebowanie na importowany gaz ziemny według regionów

Source: Wood Mackenzie, industry

Rozwój zasobów wymaga ogromnych inwestycji

- Inwestycje wymagane w światowym łańcuchu gazowym w celu zapewnienia dostaw:
-> 3.1 tryliona USD do 2030r./ wzrost 60%
(prognozy IEA z 2005 r. WEO)
- Główne wyzwanie: finansowanie inwestycji w krajach spoza OECD, gdzie ulokowana jest ponad połowa potrzeb inwestycyjnych

4) Główne trendy na rynku gazu – spojrzenie na Europę

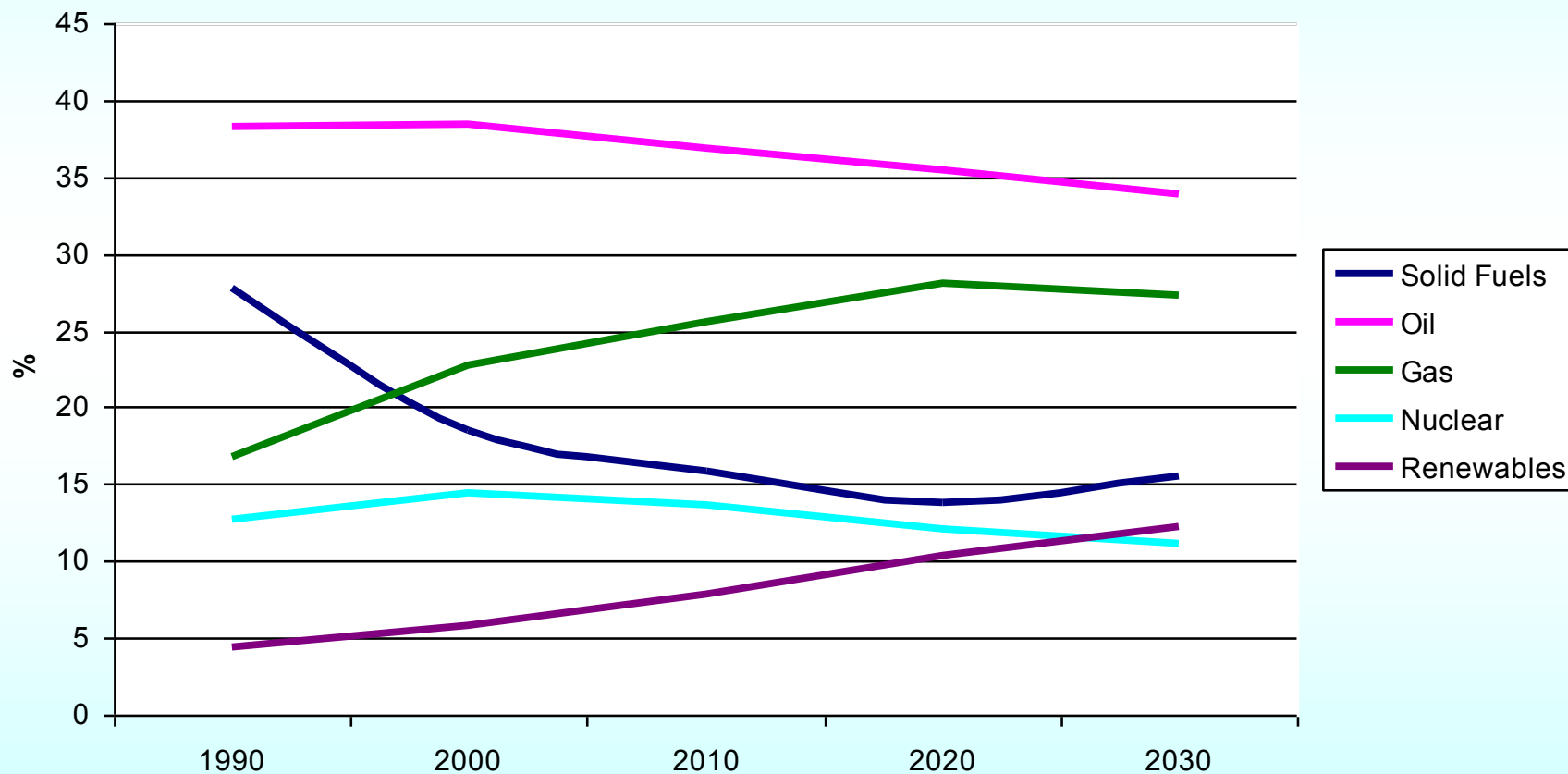

Europejski rynek gazu – główne trendy

- Oczekiwany wzrost udziału rynku gazu w europejskim zapotrzebowaniu na energię pierwotną
 - z 23% w 2000 r. do 27% w 2030 r.
 - wzrost zapotrzebowania: prawie o 40% w latach 2005-2030
- Główny powód: produkcja energii elektr.
 - Czynniki niepewne:
 - Ceny gazu
 - Udział energii jądrowej i odnawialnej
 - Dywersyfikacja źródeł z uwagi na bezpieczeństwo dostaw – pewność dostaw

Udział gazu ziemnego w łącznym zużyciu energii w 25 krajach UE

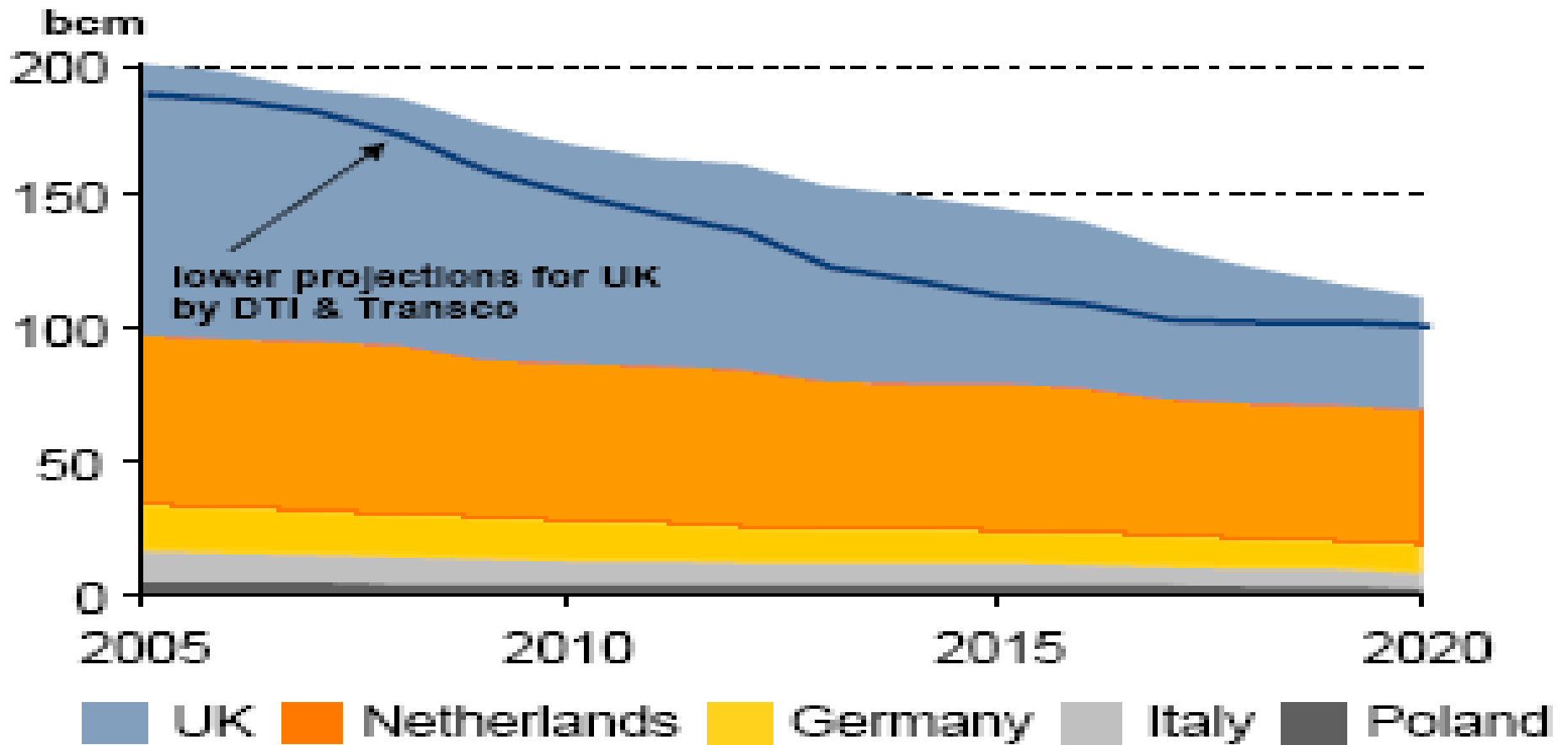

Source: European Commission (Green Paper Background document)

Spadek produkcji krajowej w Europie

Development of indigenous production

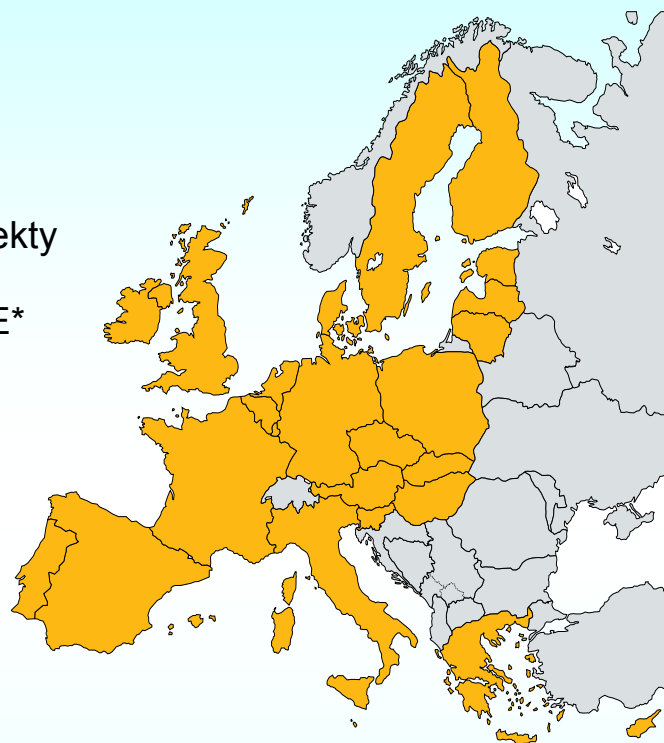
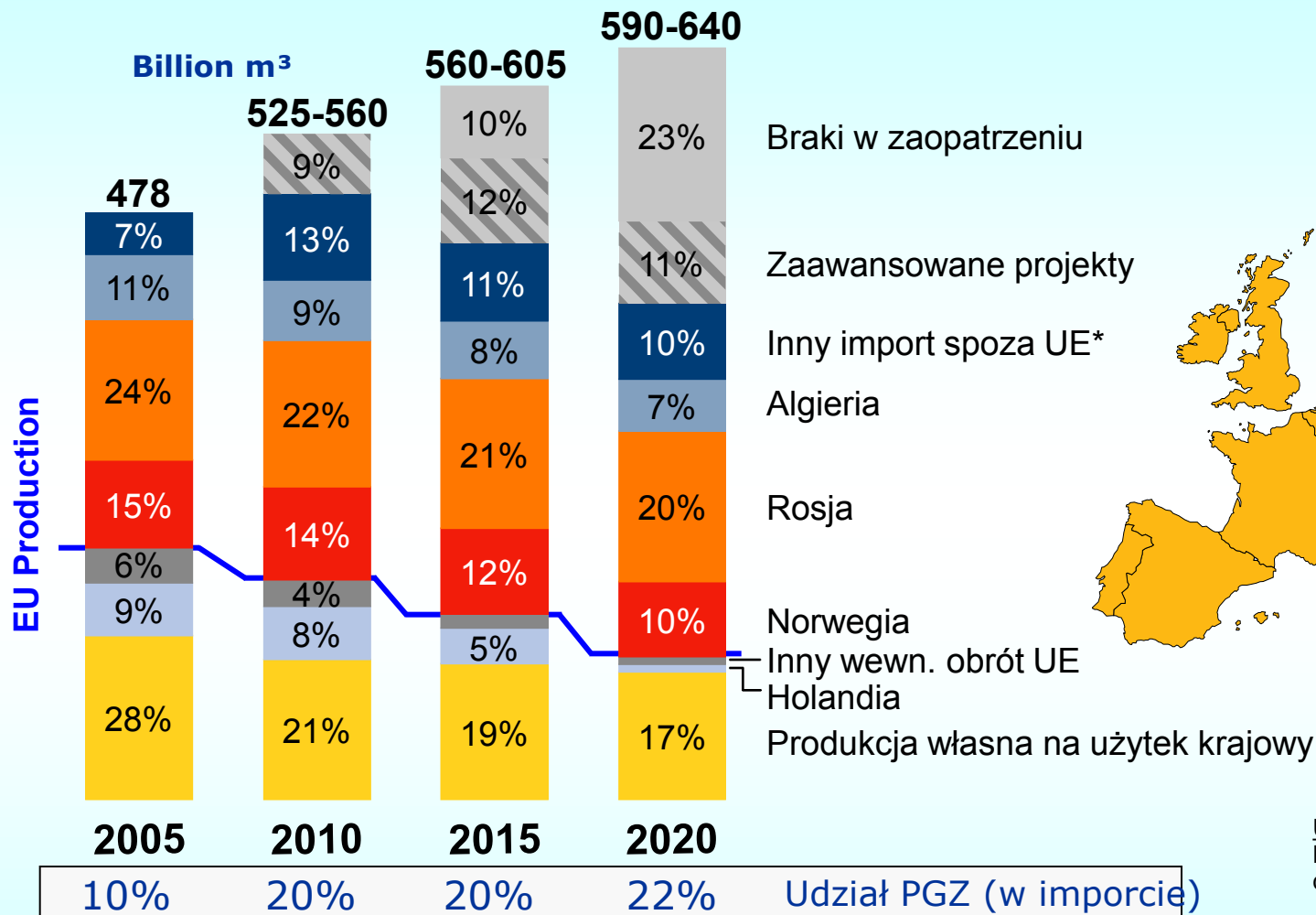
Source: industry estimate

Wzrost zapotrzebowania na gaz i spadek produkcji krajowej oznaczają:

- zwiększoną zależność od importu
 - Udział importu w dostawach gazu do Europy wzrośnie z 54% w 2004 r. do 84% w 2030 r.
(szacunki Komisji Europejskiej)
- rosnące braki w zaopatrzeniu
 - > główne wyzwanie pod względem źródeł i rozwoju infrastruktury

Przyszłe dostawy gazu ziemnego do 25 państw UE

Uwaga:
Malta i Cypr nie otrzymują dostaw gazu ziemnego

Dane wstępne za rok 2005
 *) w tym: Nigeria 3%, Katar 3%
 Podstawa importu: zakontraktowane ilości i przedłużenie umów na przyszłość
 Rosja – bez ilości przesyłanych gazociągami północnoeuropejskim, które uwzględniono w projektach zaawansowanych

Możliwości i ryzyka dla przyszłych europejskich dostaw gazu: Rosja, Algieria i Norwegia utrzymają znaczny udział w importach do Europy

- 1. dostawca: ROSJA / prawie 25% dostaw do UE**
 - ogromny potencjał ekonomicznie dostępny dla Europy, lecz podatny na kilka czynników
 - kwestia zależności UE – nie należy jej ignorować, ale Eurogas jest przekonany o stabilności stosunków handlowych. Nie należy przeceniać roli kryzysu Rosja-Ukraina
- 2. dostawca: NORWEGIA / 13% dostaw do UE**
 - Obecne możliwości eksportowe będą długo dostępne
 - Ostatnie oświadczenie rządu o rozwoju możliwości eksportowych
- 3. dostawca: ALGIERIA / 10% dostaw do UE**
 - Obecne możliwości eksportowe będą długo dostępne
 - Duże niewykorzystane rezerwy

*Inne źródła będą odgrywać ważną rolę w dywersyfikacji
i likwidowaniu braków w zaopatrzeniu*

→ głównie Afryka Płn., Bliski Wschód i Azja Środkowa

Możliwości i ryzyka dla przyszłych europejskich dostaw gazu Potrzeba nowej infrastruktury

■ WYZWANIA :

- **Wzrost zapotrzebowania i nowe źródła dostaw**
 - ⇒ *Rosnące znaczenie dostaw ze wschodu i południa*
 - ⇒ **Potrzeby infrastrukturalne: "mega-projekty" (np. Nabucco...) i PGZ**

- **Nowe schematy wykorzystania (szczególnie w produkcji energii elektr.)**
 - ⇒ **Większe zapotrzebowanie na moc okresową**

Rosnąca potrzeba sezonowego magazynowania

- **Liberalizacja => klimat dla nowych inwestycji**
Ryzyko odsuwania decyzji o inwestycjach z powodu niestabilnego otoczenia prawnego
- **Znaczenie zaleceń z przeglądu strategicznego**

Możliwości i ryzyka dla przyszłych europejskich dostaw gazu Potrzeba nowej infrastruktury

Poglądy Eurogas :

- > ramy działalności gospodarczej i ramy prawne muszą zachęcać do dużych, długoterminowych inwestycji

- > Rynek musi efektywnie oceniać i łączyć popyt, reagując szybko i terminowo

- > Jeśli chodzi o sezonowe magazynowanie:
 - należy zmobilizować wszystkie sposoby zapewniające elastyczność, np. zarządzanie popytem czy kontrakty przerywane
 - należy w maksymalnym zakresie zwiększyć elastyczność umów importowych

Możliwości i ryzyka dla przyszłych europejskich dostaw gazu INNE KWESTIE ZWIĄZANE Z IMPORTEM GAZU

- Niektórzy producenci gazu umacniają się na swoich stanowiskach w całym łańcuchu gazowym, lecz nie uczestniczą w pracach badawczych i eksploracyjnych
 - Niektóre europejskie firmy energetyczne działają zarówno w dziedzinie prac badawczych i eksploracyjnych, jak i w dziedzinie dystrybucji i obrotu
- > **Poglądy Eurogas:**
- > kwestia do rozważenia przez twórców polityki
 - > na szczeblu politycznym należy wspierać obopólną chęć otwarcia rynków
-
- **Kwestia indeksacji cen ropy/gazu:**
- > **Poglądy Eurogas:** pozostawienie negocjującym stronom swobody wyboru formuły cen, odpowiadającej ich potrzebom
-
- **Finansowa i handlowa stabilność i wiarygodność kredytowa europejskich firm gazowych pozostanie kluczowym czynnikiem decydującym o atrakcyjności Europy**
-> *znaczenie posiadanych środków (produkcja energii elektr., rezerw gazu, sieci gazowych)*

**5) Rozwój wewnętrznego unijnego
rynku gazu, zwiększającego
bezpieczeństwo dostaw**

Eurogas pracuje nad budową wewnętrznego rynku gazu i sposobem na jego utworzenie

- **Koncentracja na pełnym i terminowym wdrażaniu istniejących środków prawnych i umów dobrowolnych**
- **Potrzeba ulepszenia ram prawnych i wzmocnionego ponadnarodowego podejścia do regulacji**
-> *krytyczną kwestią jest transport transgraniczny*
- **Potrzeba dalszej harmonizacji zasad dostępu do sieci**
-> *Eurogas promuje zrównoważone podejście, wspierając optymalne zasady przydziału mocy w sposób przejrzysty i zapobiegający dyskryminacji, uznając jednak również potrzeby firm przesyłowych w zakresie ustalonych wielkości w skali długoterminowej, oraz potrzebę bezpieczeństwa inwestorów przy inwestycjach długoterminowych*

Wkład gazu ziemnego w tworzenie zrównoważonego rynku energii

- Protokół z Kioto i zmiany klimatyczne
- Motywowanie do efektywności energetycznej poprzez zachęty rynkowe
- Rozwój technologiczny
 - pompy ciepła, kogeneracja, mikro-kogeneracja, ogniwa paliwowe
 - gaz ziemny w połączeniu:
 - ze źródłami odnawialnymi
 - bio-metanem
 - w przyszłości z wodorem
 - pojazdy na gaz ziemny

6) Zwiększanie bezpieczeństwa dostaw na konkurencyjnym rynku gazu

Nowe warunki rynkowe wymagają bardziej europejskiego podejścia

- Kluczowym celem musi być dywersyfikacja
- Na szczeblu europejskim konieczne jest wspólne rozumienie równowagi popyt/podaż
 - > podjęcie prac przez DG TREN (obserwacja dostaw energii); uczestniczyć powinny kraje produkujące.
- Państwa członkowskie odpowiedzialne są za ustalanie własnych krajowych norm bezpieczeństwa dostaw: konieczność spełniania wspólnych zasad podejścia
 - > podstawa: Dyrektywa 2004/67 w sprawie bezpieczeństwa dostaw
 - > współpraca i wymiana informacji (grupa koordynacyjna ds.. Gazu, unijny strategiczny przegląd energetyczny)
- -> monitoring i solidarność

Nowe warunki rynkowe wymagają bardziej europejskiego podejścia

- **Należy wzmocnić dialog UE z krajami produkującymi i tranzytowymi**
 - Państwa członkowskie: lepsza współpraca
 - Europa musi mówić jednym głosem
 - Promowanie modelu otwartego i konkurencyjnego rynku
- **Odpowiednio silne konkurencyjne firmy europejskie**

W JAKI SPOSÓB EUROGAS PRZYCZYNIĄ SIĘ DO WIĘKSZEJ PEWNOŚCI DOSTAW DO EUROPY?

Eurogas aktywnie uczestniczy w tworzeniu polityki UE oraz w dialogu między władzami a przemysłem, poprzez:

1. uczestnictwo w grupie koordynacyjnej ds. gazu
2. uczestnictwo w pracach grup tematycznych w ramach dialogu energetycznego UE-Rosja
3. współpracę Eurogas z Rosyjskim Towarzystwem Gazowym

7. Wnioski

- **Bezpieczeństwo dostaw musi być celem równie ważnym jak stworzenie otwartego i konkurencyjnego rynku gazu.**
- **Spójność celów i polityki**
- **Podejście UE musi mieć na celu:**
 - **Dostępność krótko- i długoterminowych dostaw gazu dla Europy**
 - **Pewność dostaw po konkurencyjnych cenach**
 - **Efektywność mechanizmów rynkowych**
- **Budowa zaufania do partnerów**

